

פרשניית השבוע

פרשת השבוע לאנשים שחושבים קצת יותר...

גיליון מס' 215

גיליון מקץ - חנוכה תשע"ה

כניסת שבת:
ירושלים: 16:03
ת"א: 16:17
חיפה: 16:06
באר-שבע: 16:21

יציאת שבת:
ירושלים: 17:19
ת"א: 17:20
חיפה: 17:18
באר-שבע: 17:22

השבוע בגיליון:

4

חנוכה בחנוכה:
סיפור לחנוכה עם אור יהודי נזאת הרב גליס

3

יהודים של סייבר:
הגיגים והגיזנות במזמורי החנוכה. נדזר מורחב.

2

ביאן-יוונים:
בין קידוש לימודי ה'ליבה' ל'יוניזציה'

4

חנוכיית הפצנורי"ם:
סיפור ותמונה.

הגיליון נתרם לעילוי נשמת ר' אלכסנדר ב"ר אברהם ז"ל.

יריית פתיחה / אישי פרי

יוניזציה'

לדכאם בגטאות. אם אפוא לא אמשיך במסורת היהודית, הייתי מעניק להם את המתנה האידיאלית ביותר שיכולה רק להיות: שהם ינצחו. רק המשך שלהוב השלהבת היהודית - היא הכרזת הניצחון הכבירה ביותר. הייתכן אפוא שהייתי מעניק להם את עטרת הניצחון?!

"הנרות הללו קודש הם ואין לנו רשות להשתמש בהם... כדי להודות ולהלל על ניסיון ועל נפלאותיך" (מתוך תפילה אחרי הדלקת נרות חנוכה).

על מה נסוב המאבק ההיסטורי בחנוכה? ההיבט הישראלי הרדוד מדבר על מכבים של כוח וגבורה. אולם מי שמתבונן בסידור היהודי מגלה תמונה אחרת בעליל: המאבק הזה נסוב סביב הזהות היהודית.

לא מחנוכה תשעה וגם לא מחנוכה תשע"ד. זה עידן מהדהדת בקרבי התמיהה הזו ולא מרפה: לכאורה נשמעת הציטטה הנזכרת כחידה סתומה בעליל; שכן, מבין בתרי הדברים עולה, כי ישנו הקשר מוכרח בין החובה לנטור על קדושת הנרות ולא ליהנות מהן, לבין ההודאה, משמע זה בלא זה אי אפשר. וכל-כך למה? כלום אם היה מותר ליהנות מאורן של הנרות המרצדים לא יכולנו היינו להודות על הנס העצום? פליאני!

הביטוי שאנו מוצאים בסידור הוא מעודן-משהו: "להשכיחם תורתך". לא לעקור. גם לא לרמוס. אפילו לא לחלל. אז מה כן? מה פשרו של הביטוי הנזכר?

"נוכל" להודות ולהלל לבורא על התבוסה שהנחלנו ליוונים - רק אם אכן ישנה כזו בידינו. רק אם באמת אנו מעניקים סטירת-לחי מצלצלת לאידיאה שלהם. אם לא - עדיין לא ניצחנו - - -

כדי להבין זאת עלינו ללמוד ראשית-כל: מהי תורת יוון 'על רגל אחת'?

האידיאה היוונית לא הכריזה על ארסיותה באורח מוצהר. יש לה אסטרטגיה ערמונית ונכלולית: היא באה בשיטה 'ידידותית' למדי: לא עוד קריאות ברורות ושקופות של סילוק היהדות מארץ-החיים. בכלל לא. רק מעט תוספות ותבלינים להבדמות ספורט ועוד משחקי ילדים אחרים.

היוונים רצו לעקר את התפיסה היהודית הישנה-נושנה לפיה היהדות היא מרכז ולב החיים והמנוע האנרגטי שלהם. חתרו שדרך התוספות התרבותיות, יאבד היהודי את הקשר הנפשי העמוק שבינו לריבונו עד שיתערער אט-אט ויתבלה.

<<< המשך בעמוד הבא

"תגיד", פנתה שדרת רשת ב' להרב ישראל מאיר לאו, רבה של תל אביב וניצול השואה המפורסם במהלך שידור נוגה ביום השואה הישראלי, "איך אחרי כוס היגון ששתית בימי עברה וזעם - מסוגל הנך להמשיך במורשת היהדות ולשמור עליה מכל משמר? אחרים דוגמתך, אתה יודע, אמרו לחיי היהדות 'שלום'. הרב, נשיא 'יד ושם' בכובעו האחר, נסער בנפשו לנוכח השאלה וביכר להשיב בשאלה: "המלחמה של הנאצים יימח שם, ביהודים, לא הייתה רק על הגוף אלא גם על הנפש; על חיי היהדות התוססים, ולכן ביקשו

גיליון "פרשניית השבוע" - לאנשים שחושבים קצת יותר.

עורך ראשי: הרב אברהם ישראל פרידמן ומשפחתו. יועץ תוכן: יצחק העברי. לקבלת הגיליון - מייל המערכת: abyisrael@gmail.com פלא: 0504116867.

להנצחות פנו לפל':
0527697719

לקבלת הגיליון במייל - שלחו בקשה ל: abyisrael@gmail.com

יריית פתיחה / אבישי פרי (המשך)

זוהי בעצם מגמת היוונים "להשכיחם תורתך". שלא יעמוד זכר היהדות בצורה ערנית, במרכז סדר-היום של היהודי. וזאת באמצעות התוספות התרבותיות. התוצאה הסופית? תנחשו אתם.

* * *

לימודי החול המרובים במוסדות כלשהם בציונות הדתית עוררו לאחרונה את המתם של הורים רבים. אלו חוששים, ומתוך בדיקת המציאות בשטח לאשורה, כי בעקבות חוסר האיזון שיש בין לימודי החול לקודש, בניהם מאבדים את הטעם שלהם בלימוד הגמרא. לדבריהם, "לימודי החול גורמים לילד למצוא את כמיהת נפשו בהם ולא לחפש אחרי טעמה הערב של הגמרא".

המציאות המרה הזו מגלמת התפיסה היוונית: לימודי החול בכמות בלתי-מאוזנת מהווים אבן-נגף רוחני. ארסיותם נושפת בעורפו של התלמיד ומכלה אט-אט את נפשו הרוחנית עד שטעמו נדחק הצידה עד נעלם. שכן, מוצא הוא סוג של 'תחליף' לעידון אחר, בלי התאמצות של תרגום מילות ארמיות וניתוח מחלוקת התוספות והראשונים בסוגיית 'שניים או חזין בטלית'. בהתחלה אמנם בתחילה הדבר מגיע כ'תוספת' ראויה אך לאחר מכן מטפלה היא הופכת לעיקר. ולימודי הקודש נדחקים הצידה עד היעלמותם מהמפה החינוכית.

אל נא תתבלבלו, הורים יקרים: לימודי החול פועלים בשיטת הפלסטיניים. בהתחלה הם מבקשים רק קורטוב. מעט שבמעט. בהמשך הם ישתלטו על הכל. (ראה אור החיים במדבר לג, נה). זוהי הדרך וזוהי העיר.

בואו ונקרא לילד בשמו: "יווניזציה".

* * *

"הנרות הללו", הנרות המרצדים בכל פינה ומאירים את חשכת הליל החורפי, הם-הם התשובה ההולמת לכל תועי השעה ומחפשי-הדרך בישימון הרוחני-ישראלי.

שכן, הנרות, כבר למדנו בגמרא (שבת כג, ב), מסמלים את אור התורה המזהיר. ומלמדים אותנו חז"ל, כך נראה בדעתי לפרש, ש"קודש הם - ואין לנו רשות להשתמש בהם": שאנשי בית המדרש, אסור להם שיפסחו על שתי הסעיפים. אסור להם שיחלקו את ימיהם בין לימוד 'ליבה' חילונית לבין הגות במשנת רבא ורב זירא. ועל אנשי בית המדרש הדברים אמורים, כמובן לכם.

המאבק הרעיוני בין היוונים להשמונאים לא פס. לא תם עידן. גם כיום, בישראל של 2104 (ואוטוטו 2015) ניטש מאבק עז בין דוגלי השיטה היוונית לדבקים במסורת בחזקה.

זה לא מאבק על 'תוספות' או 'תבלינים'. זהו מאבק על זהותו וטיבו של התבשיל. זהו מאבק הוצץ על כל הקופה. על כן ולא. על שחור ועל לבן. אסור להסתכל על הדברים בפרספקטיבה של יוכוח, חשוב-פחות, על תבלינים ותוספות. כי מי שמביט על הדברים נכוחה - לטווח-ארוך, יבין שיש כאן חתירה תחת אושיות הקיום. זהו מאבק קריטי על עיצוב פנינו היהודיות - לשעה ולעתיד לבוא.

* * *

התשובה המקורית כל-כך של רבה הראשי של ת"א-יפו השיבה את נפשי והעניקה לי תשובה הולמת לתמיהת-התמיהות הנזכרת:

נוכל "להודות ולהלל" לבורא על התבוסה שהנחלנו ליוונים - רק אם אכן ישנה כזו בדיננו. רק אם באמת אנו עדיין מעניקים סטירת-לחי מצלצלת לאידיאה המסוכנת שלהם שהיא חוד-חנייתם; שאנחנו נוטרים את נרות התורה קדושים ללא נגיעה זרה ו'תוספות' מיותרות ומסוכנות.

אחרת, עדיין, כפי שמדגיש הרב לאו, עדיין לא ניצחנו - - -

בגדר מצוות נר חנוכה

כבר תמנהנו במדור המקביל תמיהה עזה בעניין נוסח התפילה שלאחר הדלקת הנרות: "הנרות הללו קודש הם... כדי להודות ולהלל", שלכאורה מה כלל ההקשר המוכרח בין השניים?

ונראה להטעים את הדברים באורח למדני: הנה כתב הרמב"ם הלכות חנוכה ומגילה בלשון הזהב שלו (פרק ד' הלכה י"ב): "מצות נר חנוכה מצווה חביבה היא עד מאד, וצריך אדם להיזהר בה כדי להודיע הנס ולהוסיף בשבח האל והודיה לו על הנסים שעשה לנו. אפילו אין לו מה יאכל אלא מן הצדקה שואל או מוכר כסותו ולוקח שמן ונרות ומדליק".

ותמה מורי ורבי, הרב יצחק אזרחי: מה ההקשר בין "יוסיף בשבח הא-ל", "לוקח שמן ונרות ומדליק"? והפיק מכאן יסוד חדש ועצום: הרמב"ם לומד שהדלקת הנר הוא קיום דין של "הודאה" (!). (וכן הוא בספר הרי"א) מפורשות: "ומודים על הנס בהדלקת הנרות, ואומרים על הניסים". כלומר: הקיום-דין של "הודאה" הינה בהדלקת הנר, ולכן הרמב"ם כאן שמביא להודאה על הנס, ממשיך בדברים: "ולוקח את הנר", כי זהו חלק מהותי מחובת ה"הודאה" של החנוכה. ומעתה ביאר הרב את כוונת הרמב"ם: "והדלקת הנר מצווה מדברי-סופרים כקריאת מגילה" - מפני שהדלקת הנרות כמו גם קריאת המגילה, הינם קיום של חובת ה"הודאה". ולפי שיטה זו, אם ידליק נר בהעדר כוונה, לא יצא ידי חובה. זוהי כוונת הרי"א בדבריו "ומודים על הנס בהדלקת הנרות", שכן, זוהי הדרך להודאה. לאור זאת הבינו היטב לשון התפילה אחרי הדלקת הנרות: "הנרות הללו קודש הם - כדי להודות". כשהכוונה היא ב"להודות" היא על עצם מצווה זו של ההדלקה - בה כאמור יש קיום של "הודאה" על הנס. (ואין כל ספק, כמובן, שנדרשת מצווה כהלכתה - כמו איסור ההנאה מהנרות - לקיים בכך גם דין "הודאה"). והדברים טעונים ליבון רב.

הגיליון נתרם ע"י ידידנו, איש הדעת ר' ישראל זנטי, לרגל אירוסיו בשעט"מ עם רבקה בקשי תחי

מילה בתפילה

הגיאס ורעיונות במזמורי הלנוכה

יהודים של 'סייבר'!

על הניסים.. ועל המלחמות (מתוך תפילת 'על הניסים')

יתמה כל מתבונן: "על המלחמות"? כלום יש עילה להודות על המלחמות? הלא לכאורה היינו מבכרים להיפטר מהן! הלא-כן? מילה אחת לפני: מכירים גם מכירים אנו את ההתגוששות של יעקב עם המלאך. לבסוף, ננקב שמו של יעקב בשם 'ישראל' הודות לזה ש"שרית עם אנשים ותוכל". מדוע - תמה הרב ברוך מרדכי אזרחי, ראש ישיבת עטרת ישראל - מדוע לא ננקב שמו ב"ותוכל" הודות לניצחון שהנחיל לו למלאך; מה מקום יש אפוא להזכיר את גופו של המאבק? ברם, הוא הסביר, בא הדבר להשכיחנו לקח מאלף ונחוץ: אין אנו מבקשים נצחונות מתוך ישיבה על זרי הדפנה. עצם המאבק, אי-הנסיגה והנכונות להקריב, היא הראויה לשבח והלה!

'דור הסייבר' שלנו מזמן כבר לא רואה הרבה מאבקים של חזית. בשונה ממלחמת החשמונאים - היום לא מחדדים חניות בקרב של פנים מול פנים. מציאות זו משקיפה, למעשה, גם על הלכי-הרוח של חיינו כולם: התרגלנו לשבת על זרי הדפנה ולחכות שכולם יעשו לנו הכול. התמודדות? מלחמה עם היצרים או המצבים הבלתי-נאותים? מילה גסה.

"על המלחמות". כן, בדיוק על-זה אנחנו מודים. המלחמה היא חלק מסדר-יומנו. אסור לנו לנסוג. אל-נא נהיה יהודים של 'סייבר'.

הפרסום והנס

ולך עשית שם גדול וקדוש בעולמך (שם)

מציינים אנו את מציאות ה"ושם גדול בעולמך" טרם ה"ופורקן כהיום הזה". כלומר: נס הפורקן מהאויב היווני - איננו ה'לוח' של חג החנוכה - אלא הקידוש ש-שמיים שהיה כתוצאה מן הנס המפעים והבלתי-ייאמן הזה.

לא-בכדי אפוא, כך נראה, מדגישים אנו שוב ושוב במהלך החנוכה את עניין 'פרסום הנס' באמצעות ההדלקה הפומבית של הנרות. וזאת למה? כי מהותו ושמו של הנס הנו פרסומו - "ועשית שם גדול וקדוש בעולמך" - כדלעיל.

"לגדלה לתורה"?

שתזכה לגדלה לתורה, לחופה ולמעשים טובים

בשעות בהם העולם לא ישב רגוע וכסס ציפורניו במתח במעקב סביב עתידו הפוליטי של אלי ישי, עשה כותב השורות את אותו הדבר. אך מסיבה אחרת לגמרי: הציפייה לשמוע בהקדם את הבכי הראשון, המתוק כל-כך, של בתנו שתחי' הקטנטונת. בשעות הבוקר של שני, בעזרת השם גדולה, זה קרה. חבר לשמחה ניגש אליי ואיחל לי בלבביות את האיחול הנזכר לעיל. לא יכולתי הייתי לעצור מלשאלו: "לתורה" - מאי משמע? מה לאשה ולתורה?

בפשטות נראה היה לפרש שמדובר על קיום מצוות התורה ולא דווקא על לימודה - דבר שייך לאשה. זאת ועוד: לאשה מצוות ייחודיות לה (ראה שבת לב, ב). אכן, ממורי ורבי הרב יצחק אזרחי שליט"א, שמעתי לבאר כי באשה אמנם אין מצוות לימוד אקטיבית - אך יש לה מצווה לדאוג שהתורה תילמד. (הרחבנו על-כך בשעתו במדור 'תלמודא' מהגמרא בנדרים ח, א ואין כאן מקומו). ומוטב מאחלים. בשורות טובות לכולכם!

פרטנות הטבוע

זאת: הרב שמעון יוסף מזלול
חגיג-שיעור, אלעד

עתיד מול הווה

ועתה ירא פרעה איש נבון וחכם וישיתוה על ארץ מצרים (בראשית ט"א, ל"ג)

ידועה הקושיה אודות העצה שהחליט יוסף להעניק לפרעה, על דעת עצמו, מבלי שהתבקש לעשות זאת. לכאורה, מאחר ויוסף לא נתבקש אלא לפתור את חלומותיו של המלך, יש להתפלל על שהוסיף וייעץ לו כיצד להתמודד עם הרעב הקרב ובא.

זאת ועוד: אילו היה המדובר בעצה מחוכמת, מופלאה-יכולים אנו לקבל שיוסף הבין כי ישנו חשש שהמלך לא יעלה אותה בדעתו בכוחות עצמו, ולפיכך החליט להציגה בפניו אף שלא נתבקש לעשות כן. אולם העצה שיעץ יוסף לפרעה, לכאורה, אינה כה מחוכמת! פשוט לחסוך מזון בשנות השבע למען שנות הרעב! כלום ישנה עצה פשוטה מכך? הלא כל בר-דעת יכול ליעץ עצה שכזו!

"יוסף עמד על הבדל

אכן נראה, שיוסף עמד על הבדל יסודי שישנו בין היהודים לבין אומות העולם. בעוד אומות העולם חיים את חייהם בלי חשבון, בתחושה של 'אכול ושתה כי מחר נמות', הרי שהשקפת התורה ומהלך חייהם של ישראל הינו לצפות למרחוק, וכך הם יכולים לכוון את צעדיהם ולתכנן את מהלכיהם.

יסודי שישנו בין היהודים-לבין אומות העולם: בעוד שאומות העולם חיים את חייהם בלי חשבון, הרי שהשקפת היהדות הנה לצפות למרחוק ולתכנן לאפסן מזון לשנות הרעב המתקרבים"

כאשר גוי מודע למחסור שיפקוד אותו מחר, קשה לו להתמודד עם כך. לבסוף, כשתגבר תאוותו, הוא יאכל היום את לחמו

עד תום, ולמחר ירעב ללחם.. היהודי, לעומת זאת, אם יקלע למצב שכזה, יחלק את לחמו לשניים, את החצי האחד יאכל היום, ואת החצי השני יותיר למחר. לפיכך, ידע יוסף, כי אם לא יציג בפני פרעה באופן מפורש את הרעיון שהגה, לכונוס תבואה בשנות השבע עבור שנות הרעב, פרעה לא יעלה בדעתו רעיון מעין זה לעולם. לפיכך, למרות שלא נתבקש, החליט יוסף להרהיב עוז בנפשו ולהציג את הרעיון, אשר אומנם זכה להתפעלותו הרבה של פרעה, כאשר לא היה חושב עליו בעצמו בשום אופן.. אם יש מי שמפקפק בדברים אלו, אודות הבדל המהותי שבין ישראל לעמים בנקודה של התכנון לטווח ארוך, כדאי שיתבונן בשתי הנקודות הבאות, אשר הן ילמדו אותנו על הכלל כולו:

ראשית, אצל עשו הרשע התורה מספרת (בראשית, כ"ה, כ"ט-ל"ג): "ויזד יעקב נזיד, ויבא עשיו מן השדה והוא עיף. ויאמר עשו אל יעקב הלעיטני נא מן האדום האדום הזה כי עיף אני, על כן קרא שמו אדום. ויאמר יעקב מכרה כיום את בכורתך לי. ויאמר עשו הנה אנוכי הולך למות ולמה זה לי בכורה. ויאמר יעקב השבעה לי כיום וישבע לו, וימכור את בכורתו ליעקב".

אנחנו, כיהודים, איננו מסוגלים לתפוס כיצד מותר עשיו על בכורה - תמורת נזיד עדשים, אולם מנקודת ראותו של גוי יש 'הגיון' רב בדברים. עשיו, כגוי, אינו חושב על העתיד הרחוק, מעבר לסיפוקיו המידיים. כאשר הוא רעב, מוכן יהיה למכור את כל אשר לו תמורת נזיד עדשים, ואפילו אם ידרשו ממנו לוותר על הבכורה אשר השפעתה על מהלך חייו עדיין בלתי ידועה לו. הרי לנו דוגמה המסחישה את יסוד הדברים: היהודי חי את חייו תוך צפייה למרחוק, בעוד הגוי מסוקד במילוי צרכיו המידיים. מעתה ברור מדוע ראה יוסף חובה לעצמו להציג את עצתו בפני פרעה, וכפי שביארנו. שבת שלום לכולכם!

לתגובות והערות: shimonyo@gmail.com
054-3299329

תרבות - ספרות - דעות

מוסיף ופוחת/א. ג. ליס

אם תתמקד כל הזמן רק ברב השגיגה,
זחיחות דעתה תבלמה מלנוע.
אם תבליט ושלמותה ותתעלם מנגעיה,
תדשדש במקום, קפוא ומנוע.

אם תביט כל העת במה שעוד לא,
תחליש דעתה מנקהו של החר.
כי תחוש כמו ננס החושש מגדלו,
כשנזקק לדלג בין גדות של נהר.

מוסיף והולך או פוחת ויורד,
מובאת בגמרא פלוגתת תנאים.
לתבוק הצלחות או בתדלון להיטרד -
אלו ואלו דברי אלקים חיים.
החכמה לשלב בין שני הפטים:
לשאב הספוק מהשגים רבי ערה.
אף שומה עלינו בתוך זה להתאים,
שאפופות ותקוות שיזניקונו בדרך.

חנוכיית רבי יונה/ סיפור עם אור יהודי לחנוכה, מאת: הרב ישראל גליס

עוד באותו יום ראשון שלאחר הסוכות, כבר הייתה העיר העתיקה של ירושלים נצורה. מחסום הפריד בין העיר העתיקה לשוק הערבי הסמוך, שבימים כתיקונם מלא בקונים יהודים. ולא רק יהודים לא נראו שם, אלא גם שוטרים בריטיים. מלבד משוררין אחד שאחת לפרק זמן סיפק תרופות ומצרכי מזון מהעיר החדשה, העדיפו גם השוטרים הבריטיים לא להיראות באזור. פחדו לנפוש. והרעבו מעיק. יהודים נועזים פרצו לחנויות הערביות שעוד נותרו ברובע היהודי, ובלטו מכל טוב שהיה שם. אולם, טבעו של הרעב, כי אינו יודע שובע, ותמיד כמה לעוד, ולכן המזון הזה אף הוא אזל לאחר מספר ימים.

הימים ימי חנוכה, ואין איש שם על לב. הרעב אופף כל פינה, והחג הקרב נשכח מלב היהודים. איש חסיד היה, חסיד ברסלב, רבי יונה לבל שמו, שהיה משומרי נר התמיד שבבית הכנסת ברסלב שבעיר העתיקה. גם כאשר אזל השמן מן הנרות, סיפק הוא שמן מביתו שלו, אף שהיה מלא בילדים רכים שהשמן היה מצרך חשוב לאין-ערוך בעבורם. כך התמיד דבר יום ביומו. כשקרבו ימי החנוכה, החל לחסוך רבי יונה טיפות שמן משל ביתו, כדי לזכות ולקיים מצוות פרסום הנס אשר עשה ה' לאבותינו.

יום בו גבר אויב היו הימים. העיר נכבשה, ובתים רבים פוצצו ונותצו בידי האויב. בית הכנסת ברסלב שעמד עד לאחרונה ברחוב ניסן בק שעל יד המקווה אף הוא פוצץ, והעביר משכנו לשכונת בתי-מחסה, שכן הפכה הראשונה לתל-חרבות ומרכז קרב. כך היווה המקום מרכז רוחני וקרן-אור גם לשאר תושבי האזור שהתחממו לאורו של הנר התמיד המהבהב ולאור הביטחון הגדול שליווה את אותם חסידי ברסלב גם בשעות הקשות. חג החנוכה הגיע. נשים צדקניות מירקו את החנוכייה, ניסו למצוא טיפת שמן קלה כדי ללחלח את המנורה בהם. הן מילאו את החנוכייה בדמעות. כי אם אין שמן כדי לזכור את הנס, יש דמעות כדי לזכור הצרות והתלאות שעבר עם ישראל באותם ימים. רבי יונה לא הסתפק בנר חנוכה של דמעות. אט-אט אסף טיפה לטיפה לתוך פחיות השמן, אותם הצניע מאחורי ארון הקודש של בית הכנסת של חסידי ברסלב. לבטים רבים התלבט רבי יונה בעצמו מכל טיפה שחשך, משום שבכך הוא מחסר גם את מנת השמן של בני הבית. נזכר הוא באותם ימים יפים בהם שימש כאן את אותם עובדי השם, לילות כימים, ששימש צרכם ועמד להם בכל אשר ידרש, כדי שיוכלו לעסוק בתורה מתוך הרחבת הדעת. נועץ רבי יונה עיניו הנוערות ויודות, ומתמלא עצב: עליך הכתוב קורא "גזלן"; את מזונך שלך תוכל ליטול ותהיה "חסיד", אך איך לא תחוס על ילדיך הקטים, העטופים ברעב ואין בידך להושיע...". עצר מחשבתו ותינה צערו ריבונו של-עולם: "ריבונו של-עולם תושיע". שכן, למודים הם חסידי ברסלב לשפוך שיחם לפני יוצרם ולא לפטפט כנגד היצר. וכמו שחשיה ליבו בפני המקום, כך מהרהר ומתחזק בעצמו: מהו חלב ודם של ילוד-אשה, למול האור הנצחי של המצווה!?

בערב חנוכה, מקדים הוא רבי יונה ויורד לבית הטבילה. טבל במקווה במים הצוננים. מירק לבית הכנסת דחסידי ברסלב, כדי להכין החנוכייה לערב. מירק החנוכייה, שפך לתוך פחיה מעט השמן שנותר, והעמידה על פתח בית הכנסת הפונה לשכונת בתי-מחסה, אז מרכז החיים היהודיים. נוטים צללי ערב, ומתפללים נקבצים לבית הכנסת. אנחות שלצער ויוגו נפלטו מפיהם, ולא עוד אלא שדאבה נפשם: לא די שחיים הם בצר ובמצוק, אלא גם לא זוכים לקיים המצווה החשובה של הדלקת נר החנוכה. רק פניו של רבי יונה זרחו באור המופלא. ומה לו לרבי יונה המתפלל תמיד בשרון-לב, מצטער בצערות של הציבור וחס לסבלם, שכעת מעלים הוא עין מהם? שמה ואולי נטרפה עליו דעתו?! אך רבי יונה לא חש לזאת כלל. כל-כולו שקוע במצווה אותה זוכה הוא לקיים - להאיר נר החנוכה בנפשות העלובות. התפילה הסתיימה לה. המתפללים מחלים להסתלק מן המקום לבתיהם האפלים. "עימדו", צעק רבי יונה לבל לעברם. "הבה ונקיים מצוות הדלקת נר חנוכה!".

"מניין?", תמהו כמוכי-הלם, "הלא זה שבועות מספר שאין טיפת שמן מצויה בבתיים. הכזה הוא רבי יונה?", שפשפו עיניים בתימהון. עוד הם עומדים, סר רבי יונה לארון הקודש ומוציא מאחוריו צלוחית של שמן, אותה הוא יוצק בתוך פחיות החנוכייה המוצבת בפתח בית הכנסת. והוא מחל מתפלל: "גלוי וידוע לפניך, ריבונו של עולם, שלא לכבודי עשיתי זאת, אלא לכבודך, ולהצית מעט אורה בנפשות החשוכות של העיר הנצורה". נטל רבי אברהם הזקן, רבי אברהם שטרנהלץ, זכר צדיק לברכה, את הנר להדלקה, והחל לברך ולהודות על הניסים שעשה השם לאבותינו. השמועה כי נר החנוכה הודלק בעיר העתיקה פשטה חיש בכל פינות העיר, וכולם אצו לראות במחזה הבלתי-ייאמן. עמדו כולם מסביב ושירת הפיוט "מעוז צור" הפכה לשירה המונית, סוחפת ומרוממת.

כל שמונת ימי החנוכה דלקו נרותיו של רבי יונה בבית מדרשם של חסידי ברסלב. ומידי ערב התאספו רבים מבני הרובע, לחזות בהם, להודות ולהלל, וגם כדי שיפיחו בהם מעט חיות. יריות רבות פילחו את הרובע, אך בנרות לא הצליחו לפגוע. כל אזור בית הכנסת חף הוא מכדורי-מוות. המשיכו המה להאיר את הארץ באורם הבחיר עד תום שמונת ימי החנוכה.

אם תרצו, "פרסומי ניסא", נוסף היה כאן.

חנוכיית הפצמריים

בתמונה שלפנינו נראית חנוכיית הפצמריים של רס"ן במיל' גדעון ריבלין הי"ד - המוצגת ב'מוזיאון גוש קטיף' בירושלים.

ראשיתו של הסיפור בליל ל"ג בעומר תשס"ד, כאשר בעת שישבו כל חברי גני טל מסביב למדורה, וכ-50 מטר מהמבוגרים ישבו צעירי גני טל מסביב למדורה נפרדת, נפל קאסם זה בין שתי המדורות, בלא שהתפוצץ! הנס קרה בשעת לילה מאוחרת ואפשר לומר שרוב חברי הישוב היו מסביב למדורה. בעוד כולם הלומים מעצם האירוע ובדאגה לילדים, גדעון, הי"ד היה הראשון שהתעשת ורץ אל עבר מקום הנפילה ואסף את הקאסם והרחיקו. בהמשך, הוסיף לו זנבות של פצמ"רים שהתפוצצו בגני טל, והפך אותם לחנוכיית הפצמריים שבה יהיה ניתן לפרסם את הנס (תרתי-משמע...). כעבור עשרה חודשים, נהרג גדעון ממטען חבלה שהוצמד לג'יפ הביטחון שבו נסע. יהי זכרו ברוך.

תודות לר' שלמה וסרטייל, מנהל 'מוזיאון גוש קטיף'.